

JAK SE DANÍ ŠTĚSTÍ (DAŇOVÁ ÚPRAVA OBLASTI LOTERIÍ, HER A SÁZEK)

ALENA SALINKOVÁ

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, České republika

Abstrakt v českém jazyce

Článek je věnován problematice zdaňování výher. Ne každá výhra je předmětem zdanění – záleží totiž na jakém základě, v jaké hře nebo sázce se výhry uskutečnily. Příspěvek pojednává nejen o zdaňovacích přístupech, rozděluje výhry podle možnosti zdanění, vyjmenovává zákony, které tuto problematiku regulují, nebo se jí dotýkají, ale také nastiňuje budoucí vývoj v této oblasti.

Klíčová slova v rodném jazyce

Zdanění výher, daň z příjmu, výhry uskutečňované na nepodnikatelském základě, výhry uskutečňované na základě povolení podle loterijního zákona.

Abstract

The main aim of the article is to look into a problem of winning tax. Not every winning is object of taxation – it depends on in what principle, in what gambling or betting were the winnings realized. The article discusses not only approach to taxation, it divides winnings according to taxation options, it enumerates acts regulating this dilemma or covering it, and it also outlines the prospective progress in this sphere.

Key words

Winning tax, income tax, winning realized on non-enterprise principle/base, winning realized on licensed base according to Act of Portery.

1. ZDAŇOVACÍ PŘÍSTUPY

Oblast sázek a her je daňovými zákony upravovaná jen v omezeném rozsahu. Zákonná konstrukce odvodu části výtěžku podle zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, v platném znění (dále jen „loterijní zákon“) ve velké míře přizpůsobuje aplikaci obecného daňového systému na tuto oblast. Na pojetí zdaňování výher lze pohlížet prostřednictvím dvou protichůdných zdaňovacích přístupů. Jeden z přístupů nahlíží na zdanění výher jako na dvojí zdanění. Sáží-li a hraje-li totiž účastník za své prostředky, daň je již jednou uhrazena - účastník povolené hry totiž svojí účastí dobrovolně přispívá na veřejně prospěšné účely, neboť část výtěžku za účastníka odvádí provozovatel. Druhý z přístupů se přiklání k dani z výhry proto, že stát umožňuje poplatníkovi riskovat a v případě štěstí získávat bezpracně finanční obnos. Zákon se prozatím přiklání spíše k prvnímu z těchto přístupů. Zdanění by pravděpodobně působilo kontraproduktivně, jelikož by se zájem o účast ve hře snížil. Navzdory tomu existují případy, kdy právo podrobuje obecnému daňovému režimu příjmy získané v souvislosti se sázkami a hrami.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění (dále jen „o daních z příjmů“) zařazuje v § 10 odst. 1 písm. h) „výhry v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách a výhry

z reklamních soutěží a slosování“ mezi tzv. ostatní příjmy. Z dané formulace vyplývá, že do ostatních příjmů patří jak výhry ze sázek a her uskutečněných podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v platném znění, na nepodnikatelském základě, tak i podle loterijního zákona.

Výhry z loterií a jiných podobných her lze rozdělit, a to podle toho na jakém základě byly uskutečněny. Můžeme je rozdělit následovným způsobem:

- výhry z loterií a jiných podobných her provozovaných na základě povolení podle loterijního zákona nebo podle podobných předpisů vydaných ve státech Evropské unie a dalších státech, které tvoří Evropský hospodářský prostor
- výhry ze smluv o sázce nebo hře uskutečněných na nepodnikatelském základě nebo na podnikatelském základě uskutečněných v jiných zemích, než v státech Evropské unie nebo dalších státech tvořících Evropský hospodářský prostor
- výhry z veřejné soutěže, reklamní soutěže nebo z reklamního slosování

Na výhry z loterií a jiných podobných her provozovaných na základě povolení podle loterijního zákona nebo podle podobných předpisů vydaných ve státech Evropské unie a dalších státech, které tvoří Evropský hospodářský prostor, se podle § 10 odst. 3 písm. b) zákona o daních z příjmů vztahuje osvobození od daně z příjmu. Pokud tedy výhra pochází z aktivity upravované loterijním zákonem, pak je výhra čistým příjmem pro poplatníka. Příjmy z výher v loteriích se v České republice nezapočítávají ani do příjmů, z nichž se posuzuje nárok na státní sociální dávky.

Podobně také příjmy ze všech vsazených částek ze všech poplatníkem provozovaných loterií a jiných podobných her povolených na základě loterijního zákona jsou podle § 19 odst. 1 písm. g) zákona o daních z příjmů, osvobozeny od daně. Od daně z příjmu jsou také osvobozeny podle § 19 odst. 1 písm. ch) zákona o daních z příjmů, příjmy poplatníků, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání, které jim plynou jako odvod části výtěžku loterií a jiných podobných her.

Výhry ze smluv o sázce nebo hře uskutečněných na nepodnikatelském základě nebo na podnikatelském základě uskutečněných v jiných zemích, než v státech Evropské unie nebo dalších státech tvořících Evropský hospodářský prostor, dani z příjmu podléhají. Podle § 36 odst. 2 písm. k) zákona o daních z příjmů je zvláštní sazba daně z příjmů plynoucích ze zdrojů na území České republiky pro poplatníky 15% (od 1.1.2009 pak 12,5%) z výher a cen v loteriích a jiných podobných hrách, s výjimkou výher a cen z loterií a jiných podobných her provozovaných na základě povolení vydaného podle loterijního zákona. Na výhry ze smluv o sázce nebo hře uskutečněných na nepodnikatelském základě pouze podle občanského zákoníku je nutno uplatnit obecnou sazbu daně z příjmů fyzických osob podle § 16 zákona o daních z příjmů, která činí 15% (od 1.1.2009 pak 12,5%, do 31.12.2007 to bylo 20%).

Ustanovení § 4 odst. 1 písm. f) zákona o daních z příjmů stanoví, že od daně jsou osvobozeny ceny z veřejné soutěže, z reklamní soutěže nebo z reklamního slosování v hodnotě nepřevyšující 10.000,- Kč, pokud se nejedná o spotřebitelskou loterii podle loterijního zákona. Toto ustanovení je trochu problematické; není totiž jasné, zda pojem „spotřebitelská loterie“ míří pouze na zakázané spotřebitelské loterie, nebo zda pokrývá i dovolené spotřebitelské soutěže. Dále lze uvažovat o tom, zda mají být výhry ze spotřebitelských soutěží pro účely

zdanění považovány za hry provozované na základě povolení dle loterního zákona ve smyslu § 10 odst. 3 písm. b) o daních z příjmů, jejichž výhry jsou od daně z příjmu osvobozené v plném rozsahu. Spotřebitelské soutěže totiž podléhají pouze ohlašovacímu režimu, bylo by teoreticky možné slovní spojení „na základě povolení podle zvláštních předpisů“ obsažené v ustanovení § 10 odst. 3 písm. b) zákona o daních z příjmů s odkazem na loterní zákon, vykládat ve smyslu „umožňované na základě loterního zákona“, a zúžit tak charakter vzniku oprávnění. Proti takovému výkladu, který by dovedl úplné daňové osvobození výher ze spotřebitelských soutěží, však stojí argument, že provozovatelé těchto spotřebitelských soutěží na rozdíl od provozovatelů jiných her neodvádějí část výtěžku na veřejně prospěšné účely, a osvobození by tedy nebylo odůvodněné.

Pod pojem „reklamní soutěže“ ve smyslu § 4 odst. 1 písm. f) zákona o daních z příjmů lze zařadit i soutěže kdy se hodnotí schopnosti, dovednosti, znalosti, výkon hráče apod. V této souvislosti je potřeba podotknout, že hranici hodnoty 10.000,- Kč vykládá praxe jako zdanění nejen nad tuto částku, ale zdanění celé částky výhry, pokud je vyšší než uvedený limit. Toto řešení není příliš logické, protože je samozřejmě vhodnější vyhrát devět tisíc namísto jedenácti. Výhry v hodnotě nad 10.000,- Kč jsou také zdaňovány zvláštní sazbou daně ve výši 15% podle § 36 odst. 2 písm. b) zákona o daních z příjmů.

Tuto daň sráží a finančnímu úřadu odvádí plátce (provozovatel soutěže). Výherce pak obdrží čistou částku sníženou o tuto daň.

V praxi se však výherce může setkat i se situací, že mu provozovatel soutěže vyplatí celou částku výhry a upozorní ho, že ji musí zdanit. Někdy se provozovatel svoji daňovou povinnost snaží obejít různými prohlášeními, že výhru vyplácí nezdaněnou apod. V takovém případě by měl být poplatník (provozovatel) upozorněn na jeho povinnosti při uplatňování zvláštní sazby daně. Pokud ani v tomto případě neodvede daň prostřednictvím zvláštní sazby daně, měl by výherce výhru zdaňovat sám v daňovém přiznání.

Co se týče zdanění věcných cen, to je poněkud komplikovanější než zdanění výhry v podobě finanční částky. Z pohledu provozovatele je tento případ mnohdy i méně nákladný, často jsou totiž předmětem výhry produkty vyráběné provozovatelem. Použije se tentýž postup jako u peněžní výhry, kde lze jednoduchým způsobem srazit 15 % a uhradit je finančnímu úřadu. Z věcné výhry, kterou výherce získá logicky nelze patnáct procent žádným úkonem srazit. Postupuje se tedy tak, že když například vyhraje dvanáct tisíc korun tvoří pro účely daně těchto dvanáct tisíc korun 85 % a provozovatel musí dopočítat hodnotu v Kč těch zbývajících patnácti. Daň, kterou musí zaplatit provozovatel tedy činí 1.800,- Kč.

Zvláštním případem jsou tzv. pravidelné výhry s charakterem podnikání. Výhry v soutěžích, které se stávají opakovanými mají charakter podnikání, typicky u sportovců (a to bez ohledu na výši výhry), jsou příjmy ve smyslu § 7 zákona o daních z příjmů (příjem z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti). Daňový režim je v tomto případě stejný jako u běžných živnostníků. Jde o zdanitelný příjem bez ohledu na jeho výši a vůči němu lze obvyklým způsobem uplatňovat související výdaje. Za zdaňovací období takový profesionál podává daňové přiznání a vypočítaný základ daně slouží také jako podklad pro výpočet odvodů na zdravotní a sociální pojištění.

2. VÝHRY A DPH

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, se v § 51 dotýká oblasti sázek a her – stanoví, že provozování loterií a jiných podobných her je

osvobozeno od daně bez nároku na odpočet daně. Ustanovení § 60 téhož zákona specifikuje, že provozováním loterií a jiných podobných her pro účely zákona o dani z přidané hodnoty se rozumí provozování loterií a jiných podobných her, s výjimkou služeb souvisejících s jejich provozováním zajišťovaných pro provozovatele jinými osobami.

Do 1.1.2005 byly od daně z přidané hodnoty bez nároku na odpočet daně osvobozeny některé druhy loterií a jiných podobných her podle loterijního zákona. U ostatních her měli provozovatelé právo na odpočet daně. Uvedeným dnem došlo k zániku odpočtu daně, což výrazně zatížilo některé provozovatele. Proto byla na jaře roku 2006 přijata novela zákona o dani z přidané hodnoty, která měla za cíl navrátit původní stav. Platnost této novely je ze strany některých složek státu zpochybňována a na tuto věc neexistuje jednotný pohled.

3. VÝHRY A SPOTŘEBNÍ DAŇ

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, stanoví v § 113, že tabákové výrobky se nesmějí stát výhrou v loterii nebo v podobné sázkové hře. Toto ustanovení tedy neupravuje daňovou povinnost nebo osvobození od daně, ale modifikuje okruh předmětů výhry podle loterního zákona. Toto ustanovení se vztahuje i na věcné loterie a tomboly.

4. VÝHRY A ESD

Problematika výher se objevuje i v evropsko-právním prostředí. Zajímavé případy řešil i Evropský soudní dvůr; jedním z nich je rozsudek Lindman (C-42/02; 13. listopad 2003). Paní Lindaman, finská občanka, vyhrála na základě loterie 1.000.000,-SEK. Los zakoupila během svého pobytu ve Švédsku. Táto výhra byla finským státem považována za vydělaný příjem podléhající dani z příjmu. Pani Lindman se odvolala proti tomuto vyměření daně a v důsledku toho Evropský soud konstatoval, že článek 49 smlouvy o založení evropského společenství („SES“) zakazuje právní úpravu členského státu, podle které výhry z her šance organizovaných v jiných členských státech jsou považovány za příjem výherce podléhající dani z příjmu, zatímco výhry z her šance pořádaných v daném státě nejsou zdanitelné.

5. VÝHRY V SOUČASNOSTI A VIZE DO BUDOUCNOSTI

V Česku jsou tedy výhry z loterií, sázek a podobných her od daně z příjmů opravdu osvobozeny. Příjmy z výher v loteriích se v ČR nezapočítávají ani do příjmů, z nichž se posuzuje nárok na státní sociální dávky.

Výhra v loterii nemusí být od roku 2010 tak lákavá jako nyní. Stát totiž chystá novinku, a to zdanění výher. Ten, kdo by vyhrál, musel by sumu zanést do svých příjmů a řádně ji zdanit. S touto novinkou počítá návrh zákona o daních z příjmu pro rok 2010, který dokončilo Ministerstvo financí ČR a který v současnosti prochází připomínkovým řízením. Sázkové kanceláře se proti plánům ministerstva bouří - nikde v Evropě totiž výhry zdaněné nejsou. Marek Herman, výkonný ředitel Asociace provozovatelů kurzových sázek uvedl, že zdanit výhry se dříve snažili například na Slovensku, ale upustili od toho. Ukázalo se totiž, že jakékoli omezení vede k dramatickému poklesu zájmu o oficiální hry a loterie. A tím by na tom tratil i stát. Z provozování loterií a jiných podobných her, totiž provozovatelé odvádějí daně, poplatky, odvody a z každé hry plyne i výtěžek na veřejně prospěšný účel.

V současné době se připravuje novela, resp. nový zákon, který bude upravovat oblast loterií, her a sázek, lze proto předpokládat, že v této souvislosti bude přizpůsoben (změněn) i způsob zdaňování v této oblasti.

Literatura:

- Kramář, K., Hušák, A. Herní právo. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 181 s., ISBN 80-86898-80-6
- Šindelka. Jsou výhry osvobozeny od daně? [citováno 01.02.2008]. Dostupný z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/32818-jsou-vyhry-osvobozeny-od-dane-/>.
- Malast, J., Rajchl, J. Soudní judikatura v oblasti herního práva. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, 460 s., ISBN 978-80-7380-062-8.
- Luňáková, Z. Z výher z loterií se chce radovat i stát zdaní je. [citováno 01.11.2008]. Dostupný z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/51876/>.
- Zdražil, V. U kterých výher neuniknete dani a kdy musíte dokonce danit sami. [citováno 01.02.2008]. Dostupný z: <http://www.bankovnipoplatky.com/dokumenty/u-kterych-vyher-neuniknete-dani-a-kdy-musite-dokonce-danit-sami-3601/>.

Kontaktní údaje na autora – email:

asalinkova@post.cz